

До ПКУ протягом березня – травня 2022 року вносились ряд змін та доповнень, зокрема:

- 1) Законом України від 03.03.2022 №2118-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану" – набрав чинності 07.03.2022 (Закон №2118)
- 2) Законом України від 15.03.2022 №2120-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану" – набрав чинності 17.03.2022 (Закон №2120)
- 3) Законом України від 15.03.2022 №2139-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо запровадження диференційованої рентної плати за видобування газу природного" – набрав чинності 22.03.2022 (Закон №2139). *Відповідно до п.1 Прикінцевих положень цього Закону він набирає чинності з 1 березня 2022 року, крім змін у до підпункту 215.3.3-1 пункту 215.3 статті 215 ПКУ, які набирають чинності з 1 січня 2023 року, та діє протягом воєнного та/або надзвичайного стану.*
- 4) Законом України від 24.03.2022 №2142-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану" – набрав чинності 05.04.2022 (Закон №2142)
- 5) Законом України від 01.04.2022 №2173-IX "Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану" – набрав чинності 16.04.2022 (Закон №2173)
- 6) Законом України від 14.04.2022 №2192-IX "Про внесення змін до розділу VI "Прикінцеві та перехідні положення" Бюджетного кодексу України та розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України" – набрав чинності 26.04.2022 (Закон №2192)
- 7) Законом України від 21.04.2022 №2214-IX "Про внесення зміни до пункту 165.1 статті 165 Податкового кодексу України щодо звільнення від оподаткування винагороди за добровільно передану Збройним Силам України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора" – набрав чинності 07.05.2022 (Закон №2214)

1. *Законом №2142* (чинний з 05.04.2022) внесено доповнення до статті 12 ПКУ («Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, щодо податків та зборів»), а саме пункт 12.3 доповнено підпунктом 12.3.8:

"12.3.8. *На період дії воєнного чи надзвичайного стану* сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, мають право приймати рішення про встановлення місцевих податків та/або зборів та податкових пільг із сплати місцевих податків та/або зборів без застосування процедур, передбачених Законом України "Про засади державної регуляторної

політики у сфері господарської діяльності". У разі введення воєнного чи надзвичайного стану в окремих місцевостях України положення цього підпункту поширюється виключно на представницькі органи територіальних громад відповідних адміністративно-територіальних одиниць, на території яких введено воєнний чи надзвичайний стан".

Тобто на період дії воєнного чи надзвичайного стану ОМС дозволено приймати рішення про **встановлення місцевих податків без застосування процедур згідно з Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності**

2. Внесено зміни до підпункту 14.1.212 пункту 14.1 статті 14 ПКУ *Щодо операцій з паливом* (Законом №2120):

- примусове відчуження або вилучення пального для потреб держави відповідно до Закону України "Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану"

- передача Збройним Силам України та добровольчим формуванням територіальних громад, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим державним органам, формуванням та утворенням для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також органам у сфері цивільного захисту та охорони здоров'я

Такі операції з паливом на період дії правового режиму воєнного стану, надзвичайного стану **не вважаються реалізацією пального**, але за умови, що компенсація вартості такого пального як попередньо, так і в подальшому не здійснюватиметься.

Також на такий період не вважаються операціями з реалізації пального операції щодо передання пального як гуманітарної допомоги

3. Внесено зміни до підпунктів 80.2.2 та 80.2.3 пункту 80.2 статті 80 ПКУ - *Уточнено підстави для проведення фактичних перевірок* (Закон №2120):

- якщо є інформація про відсутність забезпеченням платником податку можливості проведення розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів

- письмове звернення покупця (споживача) щодо незабезпечення можливості проведення розрахунків за товари (послуги) з використанням електронних платіжних засобів

4. Доповнено статтю 102 ПКУ (Закон №2120), у якій визначено строки давності, нормою, якою закріплено **зупинення перебігу строків**, визначених ПКУ та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, на період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану (пункт 102.9 статті 102 ПКУ).

5. Законом №2120 введено нововведення щодо порядку відшкодування шкоди, заподіяної **бездіяльністю (!)** контролюючих органів — така шкода не відшкодовується, якщо вона зумовлена дією правового режиму воєнного, надзвичайного стану (пункт 114.5 статті 114 ПКУ)

6. Законом №2120 встановлено **ненарахування пені, а також анулювання нарахованої пені** відповідно до статті 129 ПКУ у разі вчинення особою діяння (дії або бездіяльності) внаслідок введення воєнного, надзвичайного стану, а також в інших випадках, передбачених ПКУ (підпункт 129.9.7 пункту 129.9 статті 129 ПКУ).

Також Законом №2120 передбачено **ненарахування пені на суму бюджетної заборгованості** по податку на додану вартість згідно з пунктом 200.23 статті 200 ПКУ якщо заборгованість зумовлена виникненням форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) у зв'язку із введенням воєнного, надзвичайного стану

7. Розширено перелік доходів, які не включаються до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу податком на доходи фізичних осіб

А САМЕ:

сума (вартість) благодійної допомоги, виплаченої (наданої) благодійниками протягом дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану на користь: учасників бойових дій, працівників підприємств, установ, організацій, сил цивільного захисту, які брали безпосередню участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, або на користь членів їхніх сімей, а також фізичних осіб - мешканців населених пунктів, де проводяться (проводилися) бойові дії, та/або які вимушено покинули місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах, -

сума (вартість) благодійної допомоги, яка виплачена (надана) міжнародними благодійними організаціями (їх філіями, представництвами) на користь фізичних осіб - мешканців населених пунктів, на території яких проводяться (проводилися) бойові дії під час дії воєнного, надзвичайного стану, та/або вимушено покинули місце проживання (тимчасово переміщені особи), у зв'язку з форс-мажорними обставинами. -

НЕ ВКЛЮЧАЮТЬСЯ до розрахунку загального місячного (річного) оподатковуваного доходу (підпункти 165.1.54 і 165.1.56 пункту 165.1 статті 165 ПКУ в редакції закону №2120).

Законом №2214 (чинний з 07.05.2022) внесено зміни до пункту 165.1 статті 165 ПКУ щодо звільнення від оподаткування винагороди за добровільно передану Збройним Силам України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора (доповнено п.п.165.1.63)

8. Цілова або нецільова **благодійна допомога**, надана платнику податків, який постраждав внаслідок збройної агресії Російської Федерації у період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану **не включається до оподатковуваного доходу податком на доходи фізичних осіб** (доповнено пунктом «в» підпункту 170.7.2 пункту 170.7 статті 170 ПКУ згідно з Законом №2120)

9. З 1 січня 2023 року згідно з *Законом №2139 (діє протягом воєнного та/або надзвичайного стану)* змінено ставку акцизного податку «Рідини, що використовуються в електронних сигаретах» (код УКТ ЗЕД 3824 99 96 20) з 3000/ гривень за 1 літр до 10000/ гривень за 1 літр» (підпункт 215.3.3-1 пункту 215.3 статті 215 ПКУ). *Діє протягом воєнного та/або надзвичайного стану*

10. Податкове зобов'язання щодо втраченого підакцизного товару (продукції) не виникає, якщо підакцизний товар (продукцію) примусово передано для потреб держави відповідно до Закону України "Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану", Збройним Силам України та добровольчим формуванням територіальних громад, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим державним органам, формуванням та утворенням для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також органам у сфері цивільного захисту та охорони здоров'я, або надано як гуманітарну допомогу, але за умови, що компенсація їх вартості як попередньо, так і в подальшому не здійснюватиметься (доповнено підпунктом "в" пункт 216.3 статті 216 ПКУ згідно з *Законом №2120 чинний з 17.03.2022*).

11. Згідно з *Законом №2173 (чинний з 16.04.2022)* пункт 216.10 статті 216 викладено в новій редакції, згідно з якою **датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електричної енергії є дата складення документа, що засвідчує факт постачання електричної енергії**. Для документів, складених в електронній формі, датою складення документа вважається дата, зазначена у самому документі як дата його складення відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", незалежно від дати накладення електронного підпису (до цих змін було - *Датою виникнення податкових зобов'язань щодо постачання електроенергії є дата підписання акту прийому-передачі електроенергії.*)

12. *Законом №2139 (діє протягом військового та/або надзвичайного стану)* змінено визначення фактичної ціни реалізації для «іншого газу природного»: абзац сьомий пункту 252.8 статті 252 ПКУ замінено чотирма новими абзацами такого змісту:

"для іншого газу природного - ціна, визначена як середнє арифметичне значення таких величин:

середня митна вартість імпортного природного газу, що склалася у процесі його митного оформлення під час ввезення на територію України за податковий (звітний) період. Середня митна вартість імпортного природного газу, що склалася у процесі його митного оформлення під час ввезення на територію України за податковий (звітний) період, обчислюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, та надається до 5 числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку;

середньоарифметичне значення котирувань цін газу природного на звітний місяць (Front Month Settlement Prices) на нідерландському газовому хабі (TTF), за інформацією біржі EEX (The European Energy Exchange), що склалися за календарний місяць, що передує податковому (звітному) періоду, яке обчислюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, за 1000 метрів кубічних в доларах США та в національній валюті України (без ПДВ) за середньоарифметичним офіційним курсом Національного банку України за податковий (звітний) період.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику економічного розвитку, до 10 числа місяця, наступного за податковим (звітним) періодом, розміщує на своєму офіційному веб-сайті у спеціальному розділі фактичну ціну реалізації природного газу, визначену за 1000 метрів кубічних у національній валюті України та в доларах США, та надає інформацію про таку фактичну ціну центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику".)

Також *внесено зміни до ставок рентної плати за природний газ, які визначено у пункті 252.20 цієї статті, у такий спосіб:*

слова та цифри:

"природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий з покладів до 5000 метрів	29,00
природний газ, що відповідає умові, визначеній у пункті 252.24 цієї статті, видобутий з покладів понад 5000 метрів	14,00
з покладів на ділянках надр (родовищах) в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України	11,00
природний газ, видобутий під час виконання договорів про спільну діяльність	70,00
з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів	29,00
з покладів, які повністю залягають на глибині понад 5000 метрів	14,00"

замінено словами та цифрами:

"з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів	якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період становить 150 доларів США або менше за 1000 метрів кубічних: 14,50 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;
	якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період є більшою за 150 доларів США за метрів кубічних та не перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних: 29,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;
	якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:

	<p>29,00 від частини фактичної вартості газу природного за податковий (звітний) період у розмірі 400 доларів США за 1000 метрів кубічних та</p> <p>65,00 від частини фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період, що перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних;</p>
з покладів, які повністю або частково залягають на глибині понад 5000 метрів	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період становить 150 доларів США або менше за 1000 метрів кубічних:</p> <p>7,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;</p>
	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період є більшою за 150 доларів США за 1000 метрів кубічних та не перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:</p> <p>14,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;</p>
	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:</p> <p>14,00 від частини фактичної вартості газу природного за податковий (звітний) період у розмірі 400 доларів США за 1000 метрів кубічних та</p> <p>31,00 від частини фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період, що перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних;</p>
природний газ, видобутий із нових свердловин з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період становить 150 доларів США або менше за 1000 метрів кубічних:</p> <p>6,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;</p>
	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період є більшою</p>

	<p>за 150 доларів США за 1000 метрів кубічних та не перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:</p> <p>12,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;</p>
	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:</p> <p>12,00 від частини фактичної вартості газу природного за податковий (звітний) період у розмірі 400 доларів США за 1000 метрів кубічних та</p> <p>36,00 від частини фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період, що перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних;</p>
<p>природний газ, видобутий із нових свердловин з покладів, які повністю або частково залягають на глибині понад 5000 метрів</p>	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період становить 150 доларів США або менше за 1000 метрів кубічних:</p> <p>3,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;</p>
	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період є більшою за 150 доларів США за 1000 метрів кубічних та не перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:</p> <p>6,00 від фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період;</p>
	<p>якщо фактична ціна реалізації газу природного за податковий (звітний) період перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних:</p> <p>6,00 від частини фактичної вартості газу природного за податковий (звітний) період у розмірі 400 доларів США за 1000 метрів кубічних та</p> <p>18,00 від частини фактичної ціни реалізації газу природного за податковий (звітний) період, що перевищує 400 доларів США за 1000 метрів кубічних;</p>

з покладів на ділянках надр (родовищах) в межах континентального шельфу та/або виключної (морської) економічної зони України незалежно від глибини залягання покладів та дати початку буріння свердловини	11,00
природний газ, видобутий під час виконання договорів про спільну діяльність, незалежно від глибини залягання покладів та дати початку буріння свердловини	70,00";

слова та цифри:

"природний газ, видобутий із нових свердловин з покладів, які повністю або частково залягають на глибині до 5000 метрів (крім природного газу, видобутого під час виконання договорів про спільну діяльність)	12,00
природний газ, видобутий із нових свердловин з покладів, які повністю або частково залягають на глибині понад 5000 метрів (крім природного газу, видобутого під час виконання договорів про спільну діяльність)	6,00"

ВИКЛЮЧЕНО.

13. Законом №2120 Внесено зміни до розділу XX "Перехідні положення" ПКУ

ЗОКРЕМА:

13.1. *Щодо особливостей справляння податку на доходи фізичних осіб (Підрозділ І)*

до податкової знижки у звітному податковому році включаються суми коштів або вартість майна, перерахованих (переданих) платником податку у вигляді **пожертвувань або благодійних внесків** неприбутковим організаціям у розмірі, що не перевищує **16 відсотків** суми його загального оподаткованого доходу такого звітного року.

за результатами податкових (звітних) періодів за 2022 рік у складі **витрат від провадження певного виду незалежної професійної діяльності**, а також у складі **витрат фізичної особи - підприємця від провадження господарської діяльності** (крім осіб, які обрали спрощену систему оподаткування) можуть враховуватися документально підтверджені витрати у вигляді вартості майна, в тому числі грошові кошти, що добровільно перераховані (надані, передані) Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим державним органам, формуванням та утворенням для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також органам у сфері цивільного захисту та охорони здоров'я, та/або грошові кошти, перераховані на спеціальні рахунки, відкриті Національним банком України для збору коштів

Згідно з **Законом №2142 (чинний з 05.04.2022)** Підрозділ I доповнено пунктом 23, яким визначено особливості застосування положення підпункту 165.1.24 пункту 165.1 статті 165 ПКУ тимчасово, починаючи з 1 квітня 2022 року та у період дії **воєнного** (не надзвичайного !) стану.

В свою чергу, пунктом 165.1 статті 165 ПКУ визначено доходи, які не включаються до загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку на доходи фізичних осіб, зокрема згідно з підпунктом 165.1.24. **це доходи, отримані від продажу власної сільськогосподарської продукції, що вирощена, відгодована, виловлена, зібрана, виготовлена, вироблена, оброблена та/або перероблена безпосередньо фізичною особою на земельних ділянках, для ведення:**

садівництва та/або для будівництва і обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибні ділянки) та/або для індивідуального дачного будівництва;

особистого селянського господарства та/або земельні частки (паї), виділені в натурі (на місцевості).

Отож, нововведенням визначено такі особливості застосування цієї норми:

«доходи, отримані від продажу платником податку особі, яка відповідно до цього Кодексу має статус податкового агента, власної сільськогосподарської продукції, що вирощена, відгодована, виловлена, зібрана, виготовлена, вироблена, оброблена та/або перероблена **безпосередньо фізичною особою, остаточно оподатковуються таким податковим агентом під час їх нарахування (виплати);**

податкові агенти у податковому розрахунку, подання якого передбачено підпунктом "б" пункту 176.2 статті 176 цього Кодексу, відображають **загальну** суму нарахованих (виплачених) у звітному податковому періоді доходів, отриманих фізичними особами від продажу особі, яка відповідно до цього Кодексу має статус податкового агента власної сільськогосподарської продукції, та **загальну** суму утриманого з них податку. **При цьому в податковому розрахунку не зазначається інформація про суми окремої виплати, суми нарахованого на неї податку, а також відомості про фізичну особу - платника податку, яка одержала дохід від продажу особі, яка відповідно до цього Кодексу має статус податкового агента, власної сільськогосподарської продукції».**

13.2 *Щодо особливостей справляння податку на додану вартість (Підрозділ 2) – Закон №2120.*

Звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення на митну територію України та постачання на митній території України спеціальних засобів індивідуального захисту (зокрема: каски, бронежилети), товарів оборонного призначення.

Не вважаються використаними платником податку в неоподатковуваних податком на додану вартість операціях або операціях, що не є господарською діяльністю платника податку товари, знищені (втрачені) внаслідок дії обставин непереборної сили у період дії воєнного, надзвичайного стану, а також передані в державну чи комунальну власність, у тому числі на користь добровольчих формувань територіальних громад, а також надані на користь інших осіб для потреб забезпечення оборони України.

Визначено, що **не є постачанням товарів та послуг** передача/надання товарів та послуг Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим державним органам, формуванням та утворенням для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також органам у сфері цивільного захисту та охорони здоров'я.

Виняток - якщо такі операції з постачання товарів та послуг оподатковуються за нульовою ставкою податку на додану вартість.

До усіх вищевказаних операцій норми пункту 198.5 статті 198 цього Кодексу не застосовуються.

!!! Платники податку за операціями з придбання товарів/послуг, за якими в Єдиному реєстрі податкових накладних постачальниками **не зареєстровано податкові накладні** та/або розрахунки коригування до них, включають до складу податкового кредиту звітного періоду суми податку на додану вартість, сплачені (нараховані) у складі вартості придбаних товарів/послуг, на підставі наявних у платника **первинних (розрахункових) документів**, складених (отриманих) платником податку за операціями з придбання товарів/послуг відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні".

Протягом **шести місяців після припинення або скасування дії воєнного стану** платники зобов'язані забезпечити реєстрацію в Єдиному реєстрі податкових накладних всіх податкових накладних та розрахунків коригування, реєстрація яких відстрочена на період дії воєнного стану, а податковий кредит, задекларований платниками під час дії воєнного стану на підставі наявних у платника первинних (розрахункових) документів, підлягає обов'язковому **уточненню** (приведенню у відповідність) з урахуванням даних податкових накладних та розрахунків коригування, зареєстрованих у Єдиному реєстрі податкових накладних.

Також, операції з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України бензинів моторних, важких дистилатів та скрапленого газу, на які згідно з пунктом 41 підрозділу 5 цього розділу встановлено ставку акцизного податку у розмірі 0,00 євро за 1000 літрів, а також нафти або нафтопродуктів сирих оподатковуються за ставкою у розмірі **7 відсотків**. При цьому сума від'ємного значення, до розрахунку якої включено суми податкового зобов'язання за операціями, що оподатковуються за цією ставкою, не підлягає бюджетному відшкодуванню, але підлягає зарахуванню до складу податкового кредиту наступного звітного (податкового) періоду (ці правила не поширюються на операції з вивезення товарів за межі митної території України) (пункт 82). **Законом №2142 (чинний з 05.04.2022)** скасовано положення щодо **непоширення** цих правил на операції з вивезення товарів за межі митної території України (третє речення абзацу другого пункту 82 підрозділу 2 виключено).

Згідно з **Законом №2139 (діє протягом військового та/або надзвичайного стану)** Підрозділ 2 розділу XX ПКУ доповнено пунктом 81 - Тимчасово, до 31 грудня 2024 року, **операції з надання послуг повітряного транспорту щодо внутрішнього перевезення пасажирів та багажу** (код 51.10.11 та 51.10.12 Державного класифікатора продукції та послуг ДК 016:2010) оподатковуються податком на додану вартість **за ставкою у розмірі 7 відсотків**.

Законом №2173 (чинний з 16.04.2022) доповнено перелік операцій з ввезення на митну територію України та постачання на митній території України, які звільняються від оподаткування податком на додану вартість (Тимчасово, на період проведення антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, та/або запровадження воєнного стану відповідно до законодавства). Операції з:

прокату плоского з інших легованих сталей завширшки 600 мм або більше, що класифікується у товарній підкатегорії 7225 40 60 00 згідно з УКТ ЗЕД, **скла** безпечного, включаючи скло зміцнене (загартоване) або багат шарове, що класифікується у товарній позиції 7007 згідно з УКТ ЗЕД, **оптичних приладів для слідування**, що класифікуються у товарних підкатегоріях 9013 10 90 00, 9027 80 99 00, 9025 19 20 90 згідно з УКТ ЗЕД, **апаратури для передачі та приймання**

голосу, зображень та іншої інформації, включаючи апаратуру для комунікації в мережі дротового або бездротового зв'язку, апаратури прослуховування направленої дії, радіостанцій ультракороткохвильового і короткохвильового діапазону військового призначення, розвідувально-сигнальної апаратури, їх частин і приладдя, що класифікуються у товарній підпозиції 8517 69 та у товарних підкатегоріях 8525 60 00 00, 8529 90 20 00 згідно з УКТ ЗЕД, **безпілотних літальних апаратів без озброєння** та їх частин, що класифікуються у товарних позиціях 8802, 8803 згідно з УКТ ЗЕД, **метеостанцій**, що класифікуються у товарній підкатегорії 9015 80 20 00 згідно з УКТ ЗЕД, **броньованих автомобілів**, що класифікуються за кодами 8702 10 19 90, 8702 90 11 00, 8703, 8705 90 80 90, 8710 00 00 00 згідно з УКТ ЗЕД, **кінцевим отримувачем** яких відповідно до сертифіката кінцевого споживача або згідно з умовами договору визначено **правоохоронні органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України та інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад**, утворені відповідно до законів України, інші суб'єкти, що здійснюють боротьбу з тероризмом відповідно до закону та/або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України

Також *Законом №2173 (чинний з 16.04.2022)* внесено зміни до пункту пункту 32-1 Підрозділу 2, чим конкретизовано які операції не є постачанням товарів та посліг правоохоронним органам та збрйним силам – це **операції з безоплатної (без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсації) передачі/надання товарів та послуг** (до цього – це «*передача/надання товарів та послуг*»)

13.3 Щодо особливостей справляння податку на прибуток підприємств (Підрозділ 4) – *Закон №2120 (чинний з 17.03.2022)* доповнено пунктом 63:

На період дії правового режиму воєнного, надзвичайного стану не є порушенням положень ПКУ в частині неоподаткування податком на прибуток **операцій неприбуткових організацій**, передача майна, надання послуг неприбутковою організацією, використання доходів (прибутків) неприбуткової організації **для фінансування видатків, не пов'язаних з реалізацією мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами, за умови** що такі послуги, майно добровільно перераховані (надані, передані) Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України, іншим державним органам, формуванням та утворенням для потреб забезпечення оборони держави, органам місцевого самоврядування, а також органам у сфері цивільного захисту та охорони здоров'я, та/або грошові кошти, перераховані на спеціальні рахунки, відкриті Національним банком України для збору коштів.

Цей перелік доповнено згідно з *Законом №2173 (чинний з 16.04.2022)*: **та/або наданням благодійної допомоги фізичним особам**, які не є засновниками, учасниками таких організацій або пов'язаними з ними особами **та** які мешкають (мешкали) на території населених пунктів, де проводяться (проводилися) бойові дії, та/або вимушено залишили місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах **та, в тому числі**, взяті у встановленому законодавством порядку на облік у структурних підрозділах з питань соціального захисту населення районних, районних у м. Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад

13.4 Щодо особливостей справляння акцизного податку та екологічного податку (Підрозділ 5)

Закон №2120 - Звільнено від акцизного податку пальне (бензини моторні, важкі дистилляти, скраплений газ та інші гази, бутан, ізобутан)

Згідно з *Законом №2139 (діє протягом військового та/або надзвичайного стану)* цей Підрозділ доповнено пунктом 40 - Тимчасово, до 1 січня 2023 року, сплата акцизного податку з **реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів (тютюнових виробів, тютюну та промислових заміників тютюну), вироблених до 1 квітня 2022 року, в тому числі іноземними виробниками, та не реалізованих кінцевим споживачем до 1 квітня 2022 року, здійснюється у порядку та на умовах, що діяли до 1 квітня 2022 року.**

згідно з *Законом №2173 (чинний з 16.04.2022)* датою виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку на операції з реалізації електричної енергії є з 1 січня 2023 року - **дата складення документа, що засвідчує факт постачання електричної енергії – зміни в абзаці третього пункту 38 (до змін – це була дата підписання акта приймання-передачі електроенергії)**

Законом №2173 (чинний з 16.04.2022) Підрозділ 5 також доповнено новими пунктами:

пункт 38¹. Для платників податку, визначених у підпункті 212.1.13 пункту 212.1 статті 212 цього Кодексу, що є **виробниками електричної енергії**, датою виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку на операції з реалізації електричної енергії є:

з 1 березня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану в Україні - дата зарахування (отримання) коштів на банківський рахунок або дата отримання інших видів компенсації за реалізовану електричну енергію;

з першого податкового періоду, наступного за періодом припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану в Україні, - дата складення документа, що засвідчує факт постачання електричної енергії згідно з пунктом 216.10 статті 216 цього Кодексу (для електричної енергії, реалізованої починаючи з першого податкового періоду, наступного за періодом припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану в Україні), та дата зарахування (отримання) коштів на банківський рахунок або дата отримання інших видів компенсації (щодо електричної енергії, реалізованої у період з 1 березня 2022 року по останній податковий період, в якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан в Україні, включно)";

пункт 42. *Тимчасово*, на період здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України та/або запровадження воєнного стану відповідно до законодавства, **звільняються від оподаткування акцизним податком операції з *ввезення* на митну територію України та *реалізації* на митній території України броньованих автомобілів, що класифікуються за кодами 8702 10 19 90, 8702 90 11 00, 8703 згідно з УКТ ЗЕД, кінцевим отримувачем яких відповідно до сертифіката кінцевого споживача або згідно з умовами договору визначено правоохоронні органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України та інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад, утворені відповідно до законів України, інші суб'єкти, що здійснюють боротьбу з тероризмом відповідно до закону та/або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України**

13.5 *Щодо особливостей справляння єдиного податку та фіксованого податку (Підрозділ 8)*

Згідно з *Законом №2120 (чинний з 17.03.2022)* **визначено такі особливості застосування спрощеної системи оподаткування тимчасово, з 1 квітня 2022 року до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України:**

Для ФОП першої та другої груп сплата єдиного податку є добровільною

Передбачено сплату ФОП та підприємствами з оборотом до 10 млрд сплачувати єдиний податок з обороту в обсязі 2% за правилами, встановленими для 3-ї групи платників єдиного податку, тобто із звільненням від податку на прибуток, ПДВ та інших платежів

Законом №2173 (чинний з 16.04.2022) знято обмеження щодо обсягу доходу до 10 мільярдів гривень юридичних осіб-суб'єктів господарювання (зміни до п.9.2) – з 16.04.2022 платниками єдиного податку третьої групи можуть бути фізичні особи - підприємці та юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми.

Законом №2173 (чинний з 16.04.2022) внесено зміни до п.9.3, чим розширено перелік суб'єктів, які можуть бути платниками єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, без урахування обмежень, встановлених пунктом 291.5 статті 291 цього Кодексу (у п. 291.5 визначено хто не може бути платником єдиного податку першої - третьої груп) – з 16.04.2022 платниками єдиного податку третьої групи можуть бути суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці):

- які здійснюють роздрібну торгівлю підакцизними товарами (до внесених змін такі виключення стосувались лише діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері (без додання спирту) та столових вин)
- видобування підземних та поверхневих вод підприємствами, які надають послуги централізованого водопостачання та водовідведення (до змін обмеження стосувались усіх суб'єктів, які здійснюють видобуток, реалізацію корисних копалин)

Законом №2192 (чинний з 26.04.2022) внесено зміни до п.9.3, а саме: виключено з числа платників, які не можуть бути платниками єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, без урахування обмежень, встановлених пунктом 291.5 статті 291 цього Кодексу суб'єктів господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім розповсюдження лотерей), парі (букмекерське парі, парі тоталізатора).

Норми пунктів 9.5-9.8 викладено згідно з Законом №2120 (чинний з 17.03.2022) у такій редакції (в подальшому згідно з Законом №2142 (чинний з 05.04.2022) ці пункти викладено у новій редакції):

в редакції Закону №2120 (чинний з 17.03.2022) - 9.5. Платники єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України

в редакції Закону №2142 (чинний з 05.04.2022) - 9.5. Платники єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, звільняються від обов'язку нарахування та сплати податку на додану вартість за операціями з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, та при ввезенні товарів на митну територію України, а також від подання податкової звітності з податку на додану вартість, а їх реєстрація платником податку на додану вартість є призупиненою.

Звільнення від оподаткування, встановлене цим підпунктом, *не застосовується* до операцій із ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту та з постачання на митній території України товарів, які мають походження з країни, визнаної державою-окупантом згідно із законом та/або визнаною державою-агресором щодо України згідно із законодавством, або

ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із законом.

Під призупиненням реєстрації платником податку на додану вартість для цілей цього пункту розуміється, що для платників єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, призупиняються права та обов'язки, встановлені розділом V та підрозділом 2 розділу XX цього Кодексу (у тому числі щодо формування податкового кредиту) на період використання особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом.

Операції, здійснені платником єдиного податку третьої групи, який використовує особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, вважаються такими, що **не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість**.

Для осіб, реєстрація яких платником податку на додану вартість є призупиненою відповідно до цього пункту, обрахунок показників, визначених статтею 200¹ цього Кодексу, призупиняється на період використання особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом.

Не враховуються в обрахунку показника Σ НаклОтр суми податку на додану вартість за отриманими платником податку на додану вартість податковими накладними та/або розрахунками коригування до таких податкових накладних, зареєстрованими в Єдиному реєстрі податкових накладних, що складені за операціями, дата виникнення податкових зобов'язань за якими припадає (припадала) на період, протягом якого платник податку застосовував спрощену систему оподаткування з урахуванням особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом.

в редакції Закону №2120 (чинний з 17.03.2022) - 9.6. Податковим (звітним) періодом для платників єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, **є квартал**.

Платники єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, подають до контролюючого органу податкову **декларацію** платника єдиного податку за податковий (звітний) квартал **із зазначенням суми помісячного доходу у строки, встановлені для квартального податкового (звітного) періоду**.

Такі платники єдиного податку **щомісяця до 15 числа сплачують авансовий внесок** єдиного податку за підсумками попереднього календарного місяця.

в редакції Закону №2142 (чинний з 05.04.2022) – 9.6. Податковий (звітний) період для платників єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, дорівнює **календарному місяцю**.

Сума податкового зобов'язання, зазначена платником податку в поданій ним податковій декларації, підлягає сплаті протягом **10 календарних днів**, що настають за останнім днем відповідного граничного строку, передбаченого підпунктом 9.7 цього пункту для подання податкової декларації.

в редакції Закону №2120 (чинний з 17.03.2022) - 9.7. Платники єдиного податку третьої групи розраховують суму податку за звітний квартал та здійснюють сплату задекларованих сум з **урахуванням авансових внесків** єдиного податку, сплачених протягом звітного кварталу.

в редакції Закону №2142 (чинний з 05.04.2022) – 9.7. Платники єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку у строки, встановлені для **місячного податкового (звітного) періоду**, крім випадків, передбачених цих пунктом.

Платники єдиного податку третьої групи - фізичні особи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, - у разі визначення єдиного соціального внеску подають звітність за звітний період - грудень як податкову декларацію платника єдиного податку за IV квартал податкового (звітного) року, в якій розраховують зобов'язання платників єдиного податку наростаючим підсумком та зазначають відомості про суми єдиного внеску, нарахованого, обчисленого і сплаченого в порядку, визначеному законом для даної категорії платників.

Платники єдиного податку третьої групи, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, що зобов'язані визначити загальне мінімальне податкове зобов'язання платників єдиного податку, подають звітність за звітний період - грудень як податкову декларацію платника єдиного податку за IV квартал податкового (звітного) року, в якій розраховують зобов'язання платників єдиного податку наростаючим підсумком, загальне мінімальне податкове зобов'язання.

в редакції Закону №2120 (чинний з 17.03.2022) - 9.8. Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування платником з особливостями, встановленими цим пунктом, суб'єкт господарювання **до останнього числа місяця, що передує** періоду переходу на спрощену систему оподаткування, подає до контролюючого органу за місцем податкової адреси **заяву**.

Зареєстровані в установленому законом порядку суб'єкти господарювання (новостворені), які протягом 10 днів з дня державної реєстрації подали заяву про обрання спрощеної системи оподаткування з урахуванням особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом, вважаються платниками єдиного податку третьої групи з дня їх державної реєстрації.

в редакції Закону №2142 (чинний з 05.04.2022) – 9.8. Для обрання або переходу на спрощену систему оподаткування платником з особливостями, встановленими цим пунктом, суб'єкт господарювання подає до контролюючого органу **заяву**. При цьому до заяви не додається розрахунок доходу за попередній календарний рік.

Суб'єкт господарювання вважається платником єдиного податку третьої групи з особливостями, встановленими цим пунктом:

з 1 квітня 2022 року - у разі подання заяви до 1 квітня 2022 року;

з наступного робочого дня після подання заяви - у разі подання заяви починаючи з 1 квітня 2022 року.

Зареєстровані в установленому законом порядку суб'єкти господарювання (новостворені), які протягом 10 днів з дня державної реєстрації подали заяву про обрання спрощеної системи оподаткування з урахуванням особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом, вважаються платниками єдиного податку третьої групи з дня їх державної реєстрації.

За змістом п.9.9 в редакції згідно з *Законом №2120 (чинний з 17.03.2022)* з першого дня місяця, наступного за місяцем припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України такі платники втрачають право на використання зазначених особливостей оподаткування і автоматично вважаються такими, що застосовують систему оподаткування, на якій такі платники податку перебували до обрання особливостей оподаткування.

Кабінету Міністрів України надано право визначати особливості нарахування та сплати єдиного податку.

Згідно з *Законом №2142 (чинний з 05.04.2022)* внаслідок внесення змін до абзацу п'ятого підпункту 9.3 пункту 9 Підрозділу 8 - **Платниками єдиного податку третьої групи**, які використовують особливості оподаткування, встановлені цим пунктом, без урахування обмежень, встановлених пунктом 291.5 статті 291 цього Кодексу, **можуть бути суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють, зокрема, імпорту автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів.**

підпункт 9.9 доповнено абзацами такого змісту:

"За товарами/послугами, необоротними активами, придбаними/виготовленими з податком на додану вартість до початку застосування особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом, які використані (поставлені, реалізовані) платником єдиного податку третьої групи в період застосування особливостей оподаткування, встановлених цим пунктом, **в операціях, що не є об'єктом оподаткування**, платник податку на додану вартість **зобов'язаний не пізніше останнього дня звітного періоду, в якому здійснено відновлення його реєстрації платником податку на додану вартість, нарахувати податкові зобов'язання** відповідно до пункту 198.5 статті 198 цього Кодексу.

База оподаткування при нарахуванні податкових зобов'язань відповідно до абзацу четвертого цього підпункту за необоротними активами визначається виходячи з балансової (залишкової) вартості, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів - виходячи із звичайної ціни), а за товарами/послугами - виходячи з вартості їх придбання".

доповнено підпунктом 9.11 такого змісту:

"9.11. Платники **податку на прибуток** підприємств (у тому числі платники податку, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за показниками Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) за попередній річний звітний період, не перевищує 40 мільйонів гривень), які прийняли рішення про перехід на спрощену систему оподаткування платником з особливостями, встановленими цим пунктом, або відмовилися від використання особливостей оподаткування, передбачених цим пунктом, подають податкову декларацію з податку на прибуток підприємств за той період (періоди) протягом календарного року, в якому (яких) платник був платником податку на прибуток підприємств"

Згідно з *Законом №2173 (чинний з 16.04.2022)* Підрозділ 8 доповнено підпунктом 9.12 такого змісту:

"9.12. Оподаткування податком на прибуток підприємств платників податку, які тимчасово перейшли на сплату єдиного податку третьої групи відповідно до цього пункту, здійснюється з урахуванням таких особливостей.

Надміру сплачена сума грошових зобов'язань з податку на прибуток підприємств, що існує на дату переходу на сплату єдиного податку за ставкою 2 відсотки, може бути зарахована у погашення грошових зобов'язань з цього податку, що виникатимуть після відновлення сплати податку на прибуток підприємств.

Авансові внески з податку на прибуток підприємств при виплаті дивідендів, що залишилися неврахованими у зменшення нарахованої суми податкового зобов'язання з цього податку на дату переходу на сплату єдиного податку за ставкою 2 відсотки, можуть бути враховані у зменшення такої суми після відновлення сплати податку на прибуток підприємств.

Від'ємне значення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, що існувало на дату переходу на сплату єдиного податку, може бути зараховане у зменшення об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, що виникатиме після відновлення сплати цього податку, у порядку, визначеному пунктом 140.4 статті 140 цього Кодексу.

Проценти, які перевищують суму обмеження, визначеного пунктом 140.2 статті 140 цього Кодексу, які збільшили фінансовий результат до оподаткування, що залишилися не врахованими у зменшення фінансового результату до оподаткування на дату переходу на сплату єдиного податку за ставкою 2 відсотки, зменшують фінансовий результат до оподаткування з урахуванням обмежень, встановлених пунктом 140.2 статті 140 цього Кодексу, після відновлення сплати податку на прибуток підприємств.

Платник, який протягом календарного року перейшов на сплату єдиного податку за ставкою 2 відсотки, у разі відновлення ним у цьому ж році сплати податку на прибуток підприємств складає та подає податкову декларацію з податку на прибуток підприємств наростаючим підсумком з початку такого календарного року. При цьому результати діяльності за періоди перебування на сплаті єдиного податку за ставкою 2 відсотки не враховуються при визначенні об'єкта оподаткування податком на прибуток підприємств, зазначеного у підпункті 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 цього Кодексу, з урахуванням положень підрозділу 4 цього розділу для платників податку на прибуток, які перейшли із спрощеної системи оподаткування на загальну.

Обсяг річного доходу від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків) платника податку на прибуток підприємств для цілей застосування підпункту 39.2.1.7 підпункту 39.2.1 пункту 39.2 статті 39, підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 та пункту 137.5 статті 137 цього Кодексу обчислюється за весь звітний рік, у тому числі з урахуванням доходів, отриманих за періоди такого року, в яких такий платник податку перебував на сплаті єдиного податку за ставкою 2 відсотки";

13.6 Щодо особливостей справляння єдиного податку та фіксованого податку (Підрозділ 9-1)

Законом №2139 (діє протягом військового та/або надзвичайного стану) змінено строк надання державних гарантій застосування стимулюючої ставки рентної плати за користування надрами для природного газу, видобутого із нових свердловин, встановленої ПКУ станом на 1 січня 2018 року. Цей строк скорочено (було з 1 січня 2018 року до 1 січня 2023 року) після 22.03.2022 – з 1 січня 2018 року до 1 березня 2022 року.

При цьому Підрозділ 9-1 доповнено пунктом 4 такого змісту:

"4. Держава гарантує, що з 1 березня 2022 року до 1 березня 2032 року для видобування газу природного (будь-якого походження) будуть застосовуватися ставки рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, у тому числі ставки рентної плати за користування надрами для природного газу, видобутого із нових свердловин, встановлені пунктом 252.20 статті 252 цього Кодексу станом на 1 березня 2022 року. Держава гарантує, що визначений цією статтею строк дії застосовування ставок рентної плати за користування надрами для видобування газу природного (будь-якого походження) не підлягає скасуванню, зменшенню або перегляду до 1 березня 2032 року.

Протягом цього періоду:

розміри ставок рентної плати за користування надрами для видобування газу природного (будь-якого походження), визначених пунктом 252.20 статті 252 цього Кодексу, у тому числі рентної плати за користування надрами для природного газу, видобутого із нових свердловин, визначених станом на 1 березня 2022 року, не можуть бути збільшені, а також до них не можуть застосовуватися коригуючі коефіцієнти або інші механізми, що можуть бути передбачені цим Кодексом або іншими актами законодавства, що призведуть або можуть призвести до фактичного збільшення розміру податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу порівняно з розміром таких податкових зобов'язань, розрахованим згідно з цим Кодексом станом на 1 березня 2022 року;

розміри ставок рентної плати за користування надрами для видобування газу природного, включаючи стимулюючі ставки рентної плати за користування надрами для природного газу, видобутого із нових свердловин, можуть бути у будь-який час зменшені та до них можуть бути застосовані коригуючі коефіцієнти або інші механізми, що можуть бути передбачені цим Кодексом або іншими актами законодавства, що призведуть до фактичного зменшення розміру податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування природного газу порівняно з розміром таких податкових зобов'язань, розрахованим згідно з цим Кодексом станом на 1 березня 2022 року".

13.7 Законом №2118 (чинний з 07.03.2022) доповнено Підрозділ 10 розділу XX "Перехідні положення" Податкового кодексу України пунктом 69, яким встановлено особливості справляння податків і зборів, тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану на території України.

Згідно з **Законом №2120 (чинний з 17.03.2022)** пункт 69 Підрозділу 10 розділу XX "Перехідні положення" ПКУ, який було внесено згідно із **Законом України від 03.03.2022 №2118-IX**, викладено у новій редакції та доповнено нововведеннями.

Також були зміни згідно з **Законом №2142 (чинний з 05.04.2022)**

1. в редакції **Закону №2118 (чинний з 07.03.2022)** - Звільнення платників податків від відповідальності, передбаченої ПКУ, у разі неможливості своєчасного виконання податкового обов'язку, зокрема щодо:

- дотримання термінів сплати податків та зборів,
- подання звітності, у тому числі звітності, передбаченої пунктом 46.2 статті 46 ПКУ (подання разом з декларацією з податку на прибуток квартальної або річної фінансової звітності);
- реєстрації у відповідних реєстрах податкових або акцизних накладних, розрахунків коригування;

- подання електронних документів, що містять дані про фактичні залишки пального та обсяг обігу пального або спирту етилового;

- тощо.

Такі обов'язки платник податків має виконати протягом **трьох місяців** після припинення або скасування воєнного стану в Україні (пункт 69.1).

Законом №2142 (чинний з 05.04.2022) цей строк змінено **шість місяців** (п.69.1)

У цей же строк подається будь-яка **звітність, крім податкової**, подання якої вимагається відповідно до норм чинного законодавства (пункт 3 розділу II Прикінцеві та перехідні положення Закону №2118).

При цьому платники податків, які брали безпосередню участь у воєнних діях, мають виконати податкові обов'язки протягом **одного місяця** з дня закінчення дії наслідків, які унеможливили виконання таких обов'язків (пункт 69.3).

2. в редакції Закону №2118 (чинний з 07.03.2022) - Податкові перевірки не розпочинаються, а розпочаті перевірки зупиняються. Є наказ ДПС від 24.02.2022 №243-о "Про встановлення простою у роботі Державної податкової служби України та її територіальних органів" - зупинення проведення документальних, фактичних перевірок, що були розпочаті до 24.02.2022 та не були завершені, а також які мали бути розпочаті до 24.02.2022 та не були розпочаті (пункт 69.2).

Законом №2120 (чинний з 17.03.2022) скасовано мораторій на проведення фактичних перевірок (був уведений згідно із Законом України від 03.03.2022 №2118-IX)

Унормовано проведення **камеральних** перевірок декларацій або уточнюючих розрахунків (у разі їх подання), до яких подано заяву про повернення суми бюджетного відшкодування, та **фактичних** перевірок і у разі виявлення порушень врегульовано притягнення платників податків до відповідальності, а також встановлено, що вимоги законодавства щодо мораторію (зупинення) застосування штрафних (фінансових) санкцій (штрафів) на період дії воєнного, надзвичайного стану та/або на період дії карантину, встановленого Кабінетом Міністрів України на всій території України з метою запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) у такому випадку не застосовуються (нова редакція пункту 69.2).

Законом №2142 (чинний з 05.04.2022) скасовано мораторій на проведення камеральних перевірок податкових декларацій платників єдиного податку четвертої групи (був уведений згідно із Законом України від 03.03.2022 №2118-IX).

Щодо цих перевірок Законом №2173 (чинний з 16.04.2022) внесено доповнення (у п.69.2): У разі виявлення порушень законодавства за результатами проведення камеральних перевірок оформлюється акт перевірки, який направляється контролюючим органом шляхом надіслання документа до електронного кабінету платника податків з одночасним надісланням на електронну адресу (адреси) платника податків інформації про вид документа, дату та час його надіслання до електронного кабінету. **Перебіг строків подання та розгляду заперечень, додаткових документів та пояснень, прийняття, надсилання та оскарження податкового повідомлення-рішення зупиняється (!).**

Документ, надісланий контролюючим органом до електронного кабінету, вважається врученим платнику податків, якщо він сформований з дотриманням вимог законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронні довірчі послуги"

3. в редакції Закону №2118 (чинний з 07.03.2022) - Дозволено **переміщення пального або спирту етилового транспортними засобами за наявності товарно-транспортної накладної**, а акцизна накладна підлягає в подальшому реєстрації в Єдиному реєстрі акцизних накладних протягом трьох місяців після припинення або скасування воєнного стану в Україні (пункт 69.4).

4. в редакції Закону №2118 (чинний з 07.03.2022) - **Не вважаються операціями з реалізації для цілей оподаткування: операції з добровільної передачі або відчуження коштів, товарів, у тому числі підакцизних, надання послуг на користь Збройних Сил України та підрозділів територіальної оборони без попереднього або наступного відшкодування їх вартості (пункт 69.5). Не здійснюються коригування (збільшення фінансового результату податкового періоду) на суми коштів або вартість товарів, які добровільно перераховані (передані) Збройним Силам України, Національній гвардії України, Службі безпеки України та іншим державним органам та утворенням для потреб забезпечення оборони держави (та наданої гуманітарної допомоги з дотриманням вимог законодавства України про гуманітарну допомогу – доповнено згідно з Законом №2173 чинний з 16.04.2022) у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України (пункт 69.6). Сума відшкодування вартості пального, витраченого при наданні послуг з перевезення для забезпечення потреб Збройних Сил України та підрозділів територіальної оборони, не включається до складу оподаткованого доходу фізичних осіб, які надають такі послуги (пункт 69.7).**

5. в редакції Закону №2118 (чинний з 07.03.2022) - Для платників податків та контролюючих органів **зупиняється перебіг строків**, визначених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи (пункт 69.9).

6. в редакції Закону №2118 (чинний з 07.03.2022) - Ліцензії на право:

виробництва та обігу спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та рідин, що використовуються в електронних сигаретах;

виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом, та місць виробництва, зберігання, оптової та роздрібною торгівлі паливом

по яких не сплачено черговий платіж та/або закінчився термін дії - є **діючими** (обов'язки щодо сплати чергових платежів/дії щодо продовження ліцензії мають бути виконані суб'єктом господарювання протягом 30 днів, наступних за днем припинення або скасування воєнного стану в Україні) (пункт 69.10).

Законом №2120 (чинний з 17.03.2022) Виключено норму пункту 69.10, якою **було визначено діючими ліцензії** у сфері виробництва та обігу спирту, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та пального без сплати чергового платежу та у яких закінчився термін дії.

Натомість ці норми імплементовано у положення статті 18 Закону України "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв,

тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального" (пункт 4 розділу II Закону №2120)

7. Законом №2118 (чинний з 07.03.2022) - Зупинено дію пунктів 200.10-200.12 статті 200 ПКУ - щодо проведення камеральної (або документальної) перевірки в аспекті узгодження заявленого платником податків бюджетного відшкодування з податку на додану вартість (п.69.11).

Законом №2120 (чинний з 17.03.2022) Відновлено дію пунктів 200.10-200.12 статті 200 ПКУ в частині узгодження контролюючим органом заявленої суми бюджетного відшкодування за результатами камеральної перевірки.

8. доповнено Законом №2120 (чинний з 17.03.2022) такими нормами пункт 69:

Операції благодійних організацій, що здійснені протягом 2022 року, щодо надання благодійної допомоги, які звільнені від оподаткування ПДВ, не включаються при визначенні загальної суми для обов'язкової реєстрації платником ПДВ (пункт 69.12).

Тимчасово, на період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, наступного за роком, у якому припинено або скасовано воєнний, надзвичайний стан, **не нараховується та не сплачується плата за землю** (земельний податок та орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності) за земельні ділянки (земельні частки (паї), що **розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації**, та перебувають у власності або користуванні, у тому числі на умовах оренди, фізичних або юридичних осіб, а також **за земельні ділянки (земельні частки (паї), визначені обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди** (пункт 69.14). За такі ж земельні ділянки не нараховується та не сплачується загальне **мінімальне податкове зобов'язання** за 2022 та 2023 податкові (звітні) роки (пункт 69.15). **Екологічний податок не сплачується за 2022 рік за за об'єктами оподаткування, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації** (пункт 69.16)

Пункт 69.16 викладено у новій редакції згідно з Законом №2142 (чинний з 05.04.2022) тимчасово, з 1 січня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року №64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року №2102-ІХ, **не нараховується та не сплачується екологічний податок** платниками цього податку, **зареєстрованими (взятими на облік) за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації**

Редакція Закону №2120 (чинний з 17.03.2022) - На період до припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану на території України, для контролюючих органів припиняється перебіг строків для взяття на облік юридичних осіб та ФОП (пункт 69.19)

За відсутності можливості продажу марок акцизного податку імпортерам дозволено ввезення на митну територію України тютюнових виробів, маркованих марками акцизного податку, які не є документами суворого обліку, та надрукованими за межами митної території України. Акцизний

податок з тютюнових виробів, маркованих такими марками, сплачується платниками податку до подання митної декларації (пункт 69.20).

9. Згідно з Законом №2142 (чинний з 05.04.2022) пункт 69 доповнено підпунктами 69.22-69.26 такого змісту:

"69.22. Тимчасово положення статті 266 ПКУ (**Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки**) застосовуються з урахуванням таких особливостей:

за 2021 та 2022 податкові (звітні) роки не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти житлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають у власності фізичних осіб, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та за об'єкти житлової нерухомості, що стала непридатною для проживання у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України;

за період з 1 березня 2022 року по 31 грудня 2022 року не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти житлової нерухомості, у тому числі їх частки, які перебувають у власності юридичних осіб, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, та за об'єкти житлової нерухомості, що стала непридатною для проживання у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України;

тимчасово, на період з 1 березня 2022 року по 31 грудня року, в якому припинено або скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, не нараховується та не сплачується податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за об'єкти нежитлової нерухомості, у тому числі їх частки, що розташовані на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, або на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації. При цьому платники податку - юридичні особи протягом шести календарних місяців після місяця, в якому припинено чи скасовано воєнний стан, введений Указом Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-IX, мають право подати уточнюючу податкову декларацію, в якій відображаються зміни розміру податкового зобов'язання з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, за відповідний податковий період. Для платників податку - фізичних осіб контролюючий орган самостійно обчислює податкове зобов'язання за період з 1 січня по 1 березня 2022 року.

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії та територій тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, визначається Кабінетом Міністрів України.

Порядок визнання об'єктів житлової нерухомості такими, що непридатні для проживання у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, визначається Кабінетом Міністрів України.

69.23. Тимчасово, з 1 квітня 2022 року на період дії воєнного стану на території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з ввезення товарів на митну територію України у митному режимі імпорту суб'єктами господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи, крім фізичних та юридичних осіб, які обрали ставку єдиного податку, визначену підпунктом 1 пункту 293.3 статті

293 цього Кодексу (тобто 3 відсотки доходу - у разі сплати податку на додану вартість згідно з цим Кодексом).

69.24. Тимчасово, з 1 квітня 2022 року на період дії воєнного стану на території України звільняються від оподаткування податком на додану вартість, акцизним податком *операції з ввезення фізичними особами на митну територію України автомобілів легкових, кузовів до них, причепів та напівпричепів, мотоциклів, транспортних засобів, призначених для перевезення 10 осіб і більше, транспортних засобів для перевезення вантажів у митному режимі імпорту.*

69.25. Звільнення від оподаткування, встановлене підпунктами 69.23 та 69.24 цього пункту, НЕ ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ до операцій з ввезення на митну територію України у митному режимі імпорту товарів, які мають походження з країни, визнаної **державою-окупантом** згідно із законом та/або визнаною **державою-агресором** щодо України згідно із законодавством, або ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з **окупованої території України**, визначеної такою згідно із законом.

69.26. На період дії воєнного, надзвичайного стану платники податків мають право подавати до контролюючого органу податкову декларацію та інші документи **в паперовій формі**".

10. Законом №2173 чинний з 16.04.2022 доповнено пункт 69 підпунктами 69.27- 69.28 такого змісту:

"пункт 69.27. Тимчасово, на період до припинення або скасування воєнного стану в Україні, податкові органи здійснюють державний контроль (нагляд) та спостереження у сфері **ціноутворення** відповідно до Закону України "Про ціни і ціноутворення" з урахуванням особливостей, встановлених цим пунктом.

Податкові органи здійснюють контроль за дотриманням платниками податків вимог законодавства щодо встановлених державою фіксованих цін, граничних цін та граничних рівнів торговельної надбавки (націнки) **шляхом проведення фактичних перевірок**.

Фактична перевірка проводиться за наявності хоча б однієї з таких підстав:

отримання у встановленому законодавством порядку від державних органів або органів місцевого самоврядування **інформації, що свідчить про можливі порушення** платником податків законодавства про ціни і ціноутворення;

отримання **письмового звернення покупця (споживача)**, оформленого відповідно до закону, про порушення платником податків установленого порядку формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

Під час проведення фактичної перевірки податкові органи мають право отримувати від суб'єктів господарювання документи та/або інформацію, *які підтверджують вартість придбання товару, що є предметом перевірки.*

У разі виявлення порушень законодавства про ціни і ціноутворення за результатами проведення фактичної перевірки такі порушення зазначаються в окремому акті про результати фактичної перевірки, який надсилається до органу, уповноваженого приймати рішення про застосування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

У разі якщо платник податків не погоджується з виявленими під час фактичної перевірки порушеннями законодавства про ціни і ціноутворення, він надсилає свої зауваження до органу,

уповноваженого приймати рішення про застосування адміністративно-господарських санкцій за порушення вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін.

Пункт 69.28. Установити, що до платників податків/податкових агентів, які провадили діяльність на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, і не можуть пред'явити первинні документи, на підставі яких здійснюється облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, як виняток із положень статті 44 цього Кодексу застосовуються спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності.

Підставами неможливості пред'явлення первинних документів є **втрата** (знищення чи зіпсуття) первинних документів або **знаходження їх на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, у разі** якщо їх неможливо вивезти або їх вивезення пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я платника податків, фізичних осіб чи неможливе у зв'язку з адміністративними перешкодами, встановленими органами влади.

У разі втрати та/або неможливості вивезення первинних документів платник податків/податковий агент подає до контролюючого органу **в довільній формі повідомлення про неможливість вивезення первинних документів, підписане керівником підприємства та головним бухгалтером**, в якому зазначаються: обставини, що призвели до втрати та/або неможливості вивезення первинних документів, податкові (звітні) періоди, а також загальний перелік первинних документів (за можливості - із зазначенням реквізитів).

Дані та показники податкової звітності платника податків/податкового агента за податкові (звітні) періоди, зазначені у повідомленні, не можуть бути піддані сумніву лише на підставі відсутності первинних документів. Подане повідомлення є також підставою для збереження витрат (включаючи витрати у зв'язку з придбанням цінних паперів/корпоративних прав) **та/або від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток** (включаючи від'ємний фінансовий результат за операціями з цінними паперами/корпоративними правами), **та/або податкового кредиту з податку на додану вартість, та/або суми від'ємного значення податку на додану вартість минулих податкових (звітних) періодів без наявності договірних, розрахункових, платіжних та інших первинних документів, обов'язковість ведення і зберігання яких передбачена правилами ведення бухгалтерського обліку та нарахування податку**.

Після подання до контролюючого органу повідомлення про неможливість вивезення первинних документів у зв'язку з їх знаходженням на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, запроваджується мораторій на проведення документальних перевірок щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів.

Якщо після подання повідомлення про неможливість вивезення первинних документів платнику податків/податковому агенту стане відомо про втрату таких документів, такий платник податків/податковий агент зобов'язаний подати до контролюючого органу повідомлення про втрату первинних документів із зазначенням обставин такої втрати.

Платники податків/податкові агенти, які подали повідомлення про **втрату** первинних документів відповідно до цього підпункту, не підлягають перевірці контролюючим органом щодо зазначених у повідомленні податкових (звітних) періодів, у тому числі після завершення дії воєнного стану.

Втрата документів, що не пов'язана з проведенням на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської

Федерації, бойових дій, *не надає права* платнику податків/податковому агенту застосовувати положення цього підпункту.

Обов'язок доведення відсутності підстав для застосування положень цього підпункту покладається на контролюючий орган. Платник податків/податковий агент, який безпідставно застосував положення цього підпункту, вважається таким, що ухиляється від сплати податків, та несе відповідальність, передбачену цим Кодексом та іншими законами України.

У разі відмови у застосуванні положень цього підпункту контролюючий орган не пізніше **одного місяця** з дати отримання відповідного повідомлення від платника податків/податкового агента видає **вмотивоване рішення із зазначенням підстави та доказів такої відмови.**

Рішення контролюючого органу може бути оскаржено в адміністративному чи судовому порядку. До винесення остаточного рішення по справі контролюючий орган не може піддавати сумніву показники податкової звітності, а також ініціювати проведення будь-якої перевірки платника податків/податкового агента щодо податкових (звітних) періодів, зазначених у відповідному повідомленні.

У податкових (звітних) періодах, зазначених у відповідному повідомленні, не може бути переглянуто у бік збільшення суми податкових зобов'язань з податків і зборів, задекларовані в податкових деклараціях за зазначені податкові (звітні) періоди, у бік збільшення суми від'ємного значення об'єкта оподаткування податком на прибуток, задекларовані в податкових деклараціях/розрахунках за зазначені податкові (звітні) періоди, у бік збільшення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість, заявлені в податкових деклараціях за зазначені звітні періоди.

Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, та територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації, визначається Кабінетом Міністрів України".

До норми пункту 12 розділу II "Прикінцеві положення" Закону України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг", яку було внесено згідно із Законом від 03.03.2022 №2118-IX, внесено виключення та **дозволено застосування санкцій** за порушення вимог Закону України "Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг" в частині **порядку здійснення розрахункових операцій при продажу підакцизних товарів.**

По ЄСВ

Доповнено розділ VIII "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування" пунктами 9-19 – 9-23 (пункт 10 розділу II Закону №2120).

Зокрема запроваджено такі, з-поміж іншого, новели

- ФОП, особи, які провадять незалежну професійну діяльність та члени фермерського господарства мають право **не нараховувати, не обчислювати та не сплачувати єдиний внесок з 1 березня 2022 року до** припинення або скасування воєнного стану в Україні та протягом **дванадцяти місяців після** припинення або скасування воєнного стану; до цих осіб протягом зазначеного періоду не застосовуються й вимоги щодо сплати мінімального внеску у разі неотримання доходу.

- ФОП-платники другої та третьої груп, а також юридичні особи, які належать до третьої групи платників єдиного податку, мають право за власним рішенням **не сплачувати єдиний внесок за найманих працівників**, призваних під час мобілізації на військову службу до Збройних Сил України.

- **Не застосовуються штрафні санкції**, визначені частиною одинадцятою статті 25 Закону України "Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування", **не нараховується пеня**, а нарахована пеня за ці періоди підлягає списанню, діє **мораторій на проведення документальних перевірок** правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску - тимчасово, *на період дії* правового режиму воєнного, надзвичайного стану та *протягом трьох місяців* після припинення або скасування воєнного, надзвичайного стану.

Документальні перевірки правильності нарахування, обчислення та сплати єдиного внеску, розпочаті до 24.02.2022 та не завершені, *зупиняються* по останній календарний день третього місяця з дня припинення (скасування) воєнного, надзвичайного стану.